

**ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ**

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування
для здобуття освітнього ступеня бакалавра
на основі освітньо-кваліфікаційного рівня
молодшого спеціаліста, освітньо-професійного ступеня
фахового молодшого бакалавра, освітнього ступеня
молодшого бакалавра

галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
спеціальність	072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітні програми	«Банківська справа», «Міжнародні фінанси», «Податковий менеджмент», «Публічні фінанси», «Страховий бізнес», «Управління державними фінансовими ресурсами», «Фінансове посередництво», «Корпоративні фінанси»

Київ 2022

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу ДТЕУ заборонено

Автори: І.Я. Чугунов, д-р екон. наук, проф.; Н.П. Шульга, д-р екон. наук, проф.;
Т.В. Канєва, канд. екон. наук, доц.; М.В. Гуминська, ст. викл.;
Н.М. Пелешко, ст. викл.; Т.Ф. Сундук, ст. викл.

Обговорено і схвалено на засіданні кафедри фінансів 14 грудня 2021 р.,
протокол № 9 і затверджено приймальною комісією 20 січня 2022 р.,
протокол № 12.

Рецензенти: Л.В. Козарезенко, д-р екон. наук, проф.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування
для здобуття освітнього ступеня бакалавра
на основі освітньо-кваліфікаційного рівня
молодшого спеціаліста, освітньо-професійного ступеня фахового молодшого
бакалавра, освітнього ступеня молодшого бакалавра

галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
спеціальність	072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітні програми	«Банківська справа», «Міжнародні фінанси», «Податковий менеджмент», «Публічні фінанси», «Страховий бізнес», «Управління державними фінансовими ресурсами», «Фінансове посередництво», «Корпоративні фінанси»

Автори: ЧУГУНОВ Ігор Якович,
ШУЛЬГА Наталія Петрівна,
КАНЄВА Тетяна Володимирівна,
ГУМИНСЬКА Марина Володимирівна,
ПЕЛЕШКО Надія Михайлівна,
СУНДУК Тетяна Федорівна.

ВСТУП

Фахове вступне випробування має комплексний характер і проводиться з базових дисциплін, які формують професійні знання й навички майбутнього бакалавра.

Вступне випробування відбувається у вигляді тестування.

Мета тестування – виявлення рівня підготовки вступника, ступінь володіння ним теоретичними та практичними знаннями, професійними вміннями і навичками, здобутими за час навчання на рівні «молодший спеціаліст».

Завдання тестування – встановлення та оцінювання результатів (компетенцій) навчання вступників.

Програма фахового вступного випробування складається з двох розділів, що відповідають базовим дисциплінам:

1. Фінанси.
2. Гроші та кредит.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Розділ 1. ФІНАНСИ

Історичні аспекти виникнення та розвитку фінансів. Необхідність фінансів, їх роль у ринковій економіці. Характерні ознаки фінансів, їх суспільне призначення. Об'єкти та суб'єкти фінансових відносин. Функції фінансів, їх сутність. Моделі фінансових відносин у суспільстві. Фінансові ресурси, їх суть, призначення та джерела формування.

Фінансова система, її сутність, засади та принципи побудови. Складові фінансової системи. Зміст, основні напрями та завдання фінансової політики. Фінансовий механізм: суть, складові елементи та роль у реалізації фінансової політики держави. Управління фінансами: поняття, об'єкти, суб'єкти та елементи. Стратегічне та оперативне управління фінансами. Сутність, мета, завдання та методи фінансового планування. Фінансовий контроль, його зміст, необхідність, види та форми.

Державні доходи, їх економічне значення та джерела формування. Об'єкти та суб'єкти відносин у формуванні державних доходів. Система державних доходів. Класифікація державних доходів. Методи мобілізації державних доходів. Зміст, форми прояву та рівень функціонування державних видатків. Принципи організації державних видатків. Система державних видатків та її складові. Класифікація державних видатків. Методи фінансування державних видатків.

Бюджетна система України, її сутність, етапи становлення. Види бюджетів в Україні. Зведений бюджет, його призначення, види. Принципи бюджетної системи. Бюджетна класифікація: її значення та складові. Склад бюджетного законодавства.

Сутність, призначення та роль бюджету держави. Бюджет як економічна категорія. Функції державного бюджету. Система доходів державного бюджету, їх класифікація. Сутність, характеристика, склад, структура державних видатків. Класифікація видатків бюджету.

Бюджетний дефіцит, його види. Державний борг, його складові. Бюджетна політика у системі державного регулювання економіки.

Суть, призначення та необхідність податків. Ознаки та функції податків. Класифікація податків. Елементи податку та їх характеристика. Податкова система держави: суть, структура та принципи побудови. Податкова політика держави: суть, мета, завдання та види.

Державні цільові фонди: сутність та класифікація. Фінансові ресурси державних цільових фондів, їх зміст, джерела формування та напрями використання.

Поняття, призначення та функції державного кредиту. Форми державного кредиту. Державний борг, його поняття, причини виникнення, наслідки зростання, види та форми. Зміст та складові системи управління державним боргом. Методи управління державним боргом.

Місцеві фінанси: суть, об'єктивні передумови виникнення, специфічні ознаки та функції. Поняття системи місцевих фінансів, принципи її побудови, структурні елементи та особливості функціонування. Фінансові ресурси місцевого самоврядування: зміст, джерела та специфіка формування.

Фінанси домогосподарств, їх зміст, значення та функції. Джерела формування та напрями використання фінансових ресурсів домогосподарств.

Фінансовий ринок як економічна категорія, його суспільне призначення. Мета, завдання та функції фінансового ринку. Об'єкти та суб'єкти фінансового ринку. Класифікація фінансових ринків. Інструменти фінансового ринку, їх зміст, необхідність та види.

Економічна природа та функції страхування. Принципи страхування, їх сутність. Класифікація страхування, її наукове та практичне значення. Страховий ринок: поняття, основні учасники та чинники, що впливають на його стан, інфраструктура.

Міжнародні фінанси: поняття, функції, місце та роль у сучасній світовій економічній системі. Світовий фінансовий ринок, його призначення, характерні ознаки та функції. Мета створення та завдання міжнародних фінансових інституцій.

Розділ 2. ГРОШІ ТА КРЕДИТ

Походження грошей. Концепції походження грошей. Форми грошей та їх еволюція. Функції грошей. Взаємозв'язок функцій грошей.

Вартість грошей. Специфічний характер вартості грошей. Купівельна спроможність як вираз вартості грошей при різних їх формах.

Економічна основа та загальна схема сукупного грошового обороту. Структура сукупного грошового обороту. Обмінний оборот. Фіскально-бюджетний оборот. Кредитний оборот. Фінансовий оборот. Основні сфери грошового обороту. Безготівковий грошовий оборот. Готівковий грошовий оборот.

Грошові потоки та критерії їх класифікації. Модель сукупного грошового обороту. Характеристика основних видів грошових потоків.

Грошова маса та основні форми її існування. Характеристика грошових агрегатів. Грошова база. Особливості побудови показників грошової маси в Україні.

Закони грошового обігу. Грошовий мультиплікатор.

Суть грошового ринку. Канали прямого і опосередкованого фінансування. Структура грошового ринку. Ринок грошей (монетарний ринок). Ринок капіталів. Суб'єкти грошового ринку. Попит на гроші. Номінальний та реальний попит на гроші. Пропозиція грошей. Фактори, що визначають рівновагу грошового ринку. Рівноважна процентна ставка.

Основні принципи організації та моделі побудови грошових систем. Елементи грошової системи та їх характеристика. Склад грошової системи. Валютна система. Основні типи грошових систем та їх еволюція. Саморегульовані грошові системи та їх історичні форми. Біметалізм. Монеметалізм. Регульовані грошові системи. Система паперово-грошового обігу. Система природнього (кредитного) обігу. Неринкові та ринкові грошові системи. Відкриті та закриті грошові системи.

Державне регулювання грошової сфери як головне призначення грошової системи. Центральний банк як орган державного регулювання грошової сфери. Методи та інструменти регулювання грошової системи. Становлення та розвиток грошової системи України.

Суть інфляції. Теоретичні концепції інфляції. Інфляція та дефляція. Основні форми інфляції. Основні показники вимірювання інфляції. Методи регулювання інфляції. Соціально-економічні наслідки інфляції.

Грошові реформи: поняття та цілі. Основні методи стабілізації валют: дефляція, деномінація, нуліфікація, девальвація, ревальвація. Основні моделі грошових реформ.

Суть та види валютних відносин. Види валюти. Валютний ринок. Валютні операції. Фактори, що впливають на кон'юнктуру валютного ринку. Котирування валют. Валютний курс. Порядок визначення валютних курсів. Валютне регулювання. Механізм регулювання валютного курсу.

Еволюція кредитних відносин. Основні положення натуралістичної та капіталотворчої теорії кредиту. Сутність та функції кредиту. Економічні межі кредиту. Форми та види кредиту. Суть і функції позикового відсотка.

Використання позикового відсотка. Норма позичкового відсотка Межі позикового відсотка і джерела його сплати. Методи обчислення позикового відсотка.

Сутність фінансового посередництва. Види фінансового посередництва. Спеціалізовані фінансово-кредитні установи як парабанківські фінансові посередники.

Суть, призначення та класифікація банків. Організаційна та функціональна структура банку. Основні показники діяльності банків. Загальна характеристика банківських операцій. Пасивні банківські операції. Активні операції банків.

Історичні аспекти організації центральних банків. Сучасні організаційно-правові форми центральних банків. Незалежність центральних банків. Функції центрального банку. Грошово-кредитна політика центрального банку. Основні типи грошово-кредитної політики.

Загальна характеристика міжнародних фінансово-кредитних установ. Цілі створення і особливості функціонування МВФ і Світового банку. Європейський інвестиційний банк. Банк міжнародних розрахунків. Міжнародна фінансова корпорація. Міжнародна асоціація розвитку та ін. Європейський банк реконструкції і розвитку.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
2. Про банки та банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
3. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
4. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
5. Про цінні папери і фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
6. Про бюджетну класифікацію: Наказ Міністерства фінансів України від 14.01.2011 р. № 11. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
7. Гроші та кредит: навч. посібник/ І.В. Алексєєв, М.К. Бондарчук. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. – 216 с.
8. Гроші та кредит: підручник / П.Г. Ільчук, О.О. Коць, І.Ю. Кондрат, Н.Б.

- Ярошевич. – Львів: Видавець ПП Сорока Т.Б., 2016 . – 412 с.
9. Карлін М.І., Івашко О.А., Проць Н.В. Фінанси України: навч. посіб / М.І. Карлін, О.А.Івашко, Н.В. Проць та ін. – К.: Кондор, 2017. – 332 с.
 10. Кремень О.І., Кремень В.М. Фінанси: навч. посіб / О.І. Кремень, В.М. Кремень. – К.: ЦУЛ, 2018. – 412 с.
 11. Онищенко В.О., Бережна А.Ю., Пащенко Л.О., Чичкало-Кондрацька І.Б. Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні): підручник / В.О. Онищенко, А.Ю. Бережна, Л.О. Пащенко, І.Б. Чичкало-Кондрацька. – К.: ЦУЛ, 2016. – 600 с.
 12. Савлук М.І. Гроші та кредит: підруч. для вузів за спец. «Фінанси та кредит» / М.І. Савлук, К.Г. Зуллас, А.М. Коряк. – Київ: Либідь, 2014. – 330 с.
 13. Сисоєва К.Ф. Гроші і кредит: в схемах та таблицях: навч. посіб. / К.Ф. Сисоєва. – Київ: Ліра-К, 2015. – 245 с.
 14. Сушко Н.М. Гроші та кредит: навч. посіб. / Н.М. Сушко. – Київ: КНТЕУ, 2016. – 384 с.
 15. Фінанси, гроші та кредит: навч. посібник/ Н.О. Шпак, Н.Б. Ярошевич, О.Я. Побурко. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. – 416 с.

КРИТЕРІЇ

оцінювання знань вступників на фаховому вступному випробуванні для здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»

1. Загальні положення:

Мета фахового вступного випробування – оцінити відповідність знань, умінь та навичок вступників згідно з вимогами програми фахового вступного випробування.

2. Структура екзаменаційного білета:

Екзаменаційний білет складається з 50-ти закритих тестових завдань.

3. Критерії оцінювання:

- Рівень знань оцінюється за 200-бальною шкалою.
- Виконуючи тестове завдання, вступнику слід обрати одну правильну відповідь.
- Правильна відповідь на тестове завдання оцінюється у 4 бали, а неправильна – у 0 балів.
- Вступники, які отримали менше 100 балів, до наступних випробовувань не допускаються та участі у конкурсі не беруть.